



JUHTPÕHIMÕTTED

POLIITIKA TUTVUSTUS

KAASAVA HARIDUSE POLIITIKA ARENDAMISE JA RAKENDAMISE TOETAMINE

Aastal 2020 määras Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuur (edaspidi: agentuur) kindlaks kõik oma põhitöö korduvad ilmingud alates aastast 2011. Agentuur on koondanud need ilmingud juhtpõhimõtetesse kvaliteetse kaasava hariduse rakendamise toetamiseks kõigi õppurite jaoks. Juhtpõhimõtted sätestavad üldise kaasava hariduse süsteemi vajalikud elemendid ja nende eesmärk on toetada riike, kes soovivad oma kaasavat haridust edasi arendada.

2021. a juhtpõhimõtted võtab kokku katuspõhimõtte, mis on esitatud laialdaselt kokkulepitud õiguspõhise kaasava hariduse kontseptsiooni kujul. Seejärel sätestatakse viis õigusliku ja poliitika konteksti nõuet ning kaheksa kaasava haridussüsteemi tegevusstrateegiat, struktuuri ja protsessi.

KATUSPÕHIMÕTE



Õigusnormides ja poliitikas peab olema selge ja sidusrühmadega kokku lepitud kontseptsioon õiglase, kvaliteetse kaasava hariduse kohta. See peaks andma aluse kõigi õppurite jaoks ühtsele õigus- ja poliitikaraamistikule, mis on kooskõlas põhiliste rahvusvaheliste ning Euroopa tasandi konventsioonidega ning alus õiguspõhisele praktikale.

Ühtse raamistiku rajamine on hädavajalik kõigi õppurite õiguste täitmise tagamiseks nii haridusele kui ka hariduse raames. Raamistik peaks pakkuma **kõigile** kaasavat ja õiglast kvaliteetset haridust ja elukestvat õpet ning tagama, et majanduslikud, sotsiaalsed, kultuurilised või isiklikud asjaolud ei muutuks diskrimineerimise allikaks. Osapooled peavad olema teadlikud kaasava hariduse kui kaasavama ühiskonna aluse eelistest.

ÜHTNE ÕIGUS- JA POLIITIKARAAMISTIK

Katuspõhimõttes on välja toodud ühtse õigus- ja poliitikaraamistiku viis järgmist põhinõuet.



Paindlikud mehhanismid rahastamiseks ja ressursside jaotamiseks, mis toetavad koolikogukondade pidevat arengut ja võimaldavad neil kasvatada võimet mitmekesisusele reageerida ja kõiki õppureid toetada ilma formaalse diagnoosi või sildistamiseta.

Kuna riigid on väga erinevad, on erinevad ka rahastamis- ja ressursside jaotuse meetodid. Kõigil juhtudel peab rahastamine olema läbipaistev ja õiglane ning keskenduma koolide suutlikkuse suurendamisele õpitakistuste vähendamiseks.



Tõhus valitsemisplaan, millega pannakse paika selged rollid ja vastutus, koostöövõimalused ja autonoomsustasemed kõigil süsteemiasetmetel.

Osapooled peavad selgelt väljendama oma vastutusala autonoomsuse ja otsustamise astmeid. Koostöö on hädavajalik süsteemi kõigil tasanditel.



Seire, läbivaatuse ja hindamise laiahaardeline kvaliteedi tagamise ja vastutuse raamistik, mis toetab kvaliteetseid tingimusi kõigi õppurite jaoks ja keskendub õiglastele võimalustele tõrjutuse või kõrvalejätmise ohus olijatele.

Täpne ja usaldusväärne teave õppimist mõjutavate ressursside, sisendite, struktuuride ja protsesside kohta on õiglaste tavade toetamiseks eriti oluline vähemusrühmadele ja neile, kes võivad olla potentsiaalselt haavatavad alasoorituse suhtes.



Õpetaja pidev professionaalne areng – õpetajate esmaõpe, induksioon ning õpetajate ja õpetajakoolitajate pidev professionaalne areng – mis arendab kõigi õpetajate pädevusvaldkondi, näiteks hindamise ja vajaduste kindlakstegemist, õppekava planeerimist (universaalne disain), kaasavat pedagoogikat, uurimistöösse kaasatust ning tõenduspõhisust.

Õpetajad peavad kõigil etappidel olema koolitatud töötama õppurite erinevate vajadustega. Õpetajate koolitajatel peavad teistes pädevuse arendamiseks olema teadmised ja kogemused kaasava hariduse kohta.



Üks õppekavaraamistik, mis on piisavalt paindlik, et pakkuda kõigile õppuritele asjakohaseid võimalusi, ning hindamise raamistik, mis tunnustab ja väärtustab teadmiste omandamist ja saavutusi laiemalt.

Paindlik õppekavaraamistik võimaldab asjakohaseid õpivõimalusi **kõigile** õppijatele, ilma eraldi õppekavadeta. Hindamine võimaldab kohandada õppekava ja õpetamise meetodeid, tuvastab ja ületab õpitakistused ning annab teavet tugiotsuste tegemiseks.



KAASAVATE HARIDUSSÜSTEEMIDE RAKENDATAVAD ELEMENDID

Kaheksa rakendatavat strateegiat, struktuuri ja protsessi, mida peetakse kaasava poliitika ja praktika seisukohast vajalikuks.



Struktuurid ja protsessid, mis võimaldavad koostööd ja tõhusat suhtlust kõigil tasanditel – ministeeriumite, regionaalse ja kohaliku tasandi otsustajate vahel ning teenuste ja tasemeõppe vahel, sh valitsusväliste organisatsioonide ja koolide vahel.

Kõigi osapoolte – õpetajate, koolijuhtide, õppurite, kohalike ja piirkondlike hariduspoliitika kujundajate jt – suhtlemine, läbirääkimised ja kaasamine võimaldab säästvat arengut partnerluse, koostöö ja ühistes tegevustes osalemise kaudu.



Strateegia osaluse täiustamiseks kvaliteetses kaasavas alushariduses ning ebasoodsas olukorras olevate perekondade toetamiseks.

Alushariduses ja -lastehoius osalevad lapsed hoolduses, saavad kasu, silmas pidades üldisest arengut ja õppeedukust. See parandab nende sotsiaalset kaasatust ja paremaid võimalusi elus pikemas perspektiivis.



Strateegia kõigi õppurite toetamiseks ühelt haridusastmelt teisele ülemineku perioodidel – eriti täiskasvanuella astumisel – kutsehariduse ja -koolituse, täiendus- ja kõrghariduse, iseseisva elamise ning tööhõive kaudu.

Haridustasemete vahel üleminek nõuab koordineerimist, et tagada hariduse tõrgeteta jätkumine, eriti õppurite puhul, kes on potentsiaalselt haavatavad alasoorituse suhtes.



Koolide, lapsevanemate ja kogukonnaliikmete vahelise koostöö lihtsustamise struktuurid ning protsessid kaasava kooliarenduse toetamiseks ja õppuri paremaks edenemiseks.

Perekonna kaasatus haridusprotsessi on hädavajalik. Koostöö aitab kohaliku kogukonnaga koolidel õpikogemust ja -tulemusi rikastada ning toetada noori neile vajalike pädevuste arendamisel.



Süsteem andmete/informatsiooni kogumiseks, mis

- annab tagasisidet kogu süsteemis käimasolevast edenemisest (nt formaalsele ja informaalsele haridusele, osalusele, õppele ja akrediteerimisele juurdepääsu seire);
- toetab iga tasandi otsustajaid, et nad saaksid tuvastada 'signaale', mis annavad märku vajadusest kiiresti toimida, kui koolid vajavad lisatoetust.



KEY PRINCIPLES

Hädavajalik on juurdepääs kehtivatele ja usaldusväärsetele andmetele kui tõendusbaasile kaasava hariduspoliitika arendamiseks regionaalsel, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.



Hariduse tugiteenuste arendusstrateegia kõigi õppurite toetamise ja ühtluskoolide võimete edendamiseks ning sektoriüleselt töötava ja kõigi töötajate professionaalse arengu uurimiseks.

Hariduse tugiteenustest saadavad teadmised ja ressursid võivad toetada kaasavat süsteemi, tagades kvaliteetse toe õppuritele, kes on potentsiaalselt haavatavad alasoorituse suhtes.



Strateegia, mille eesmärk on arendada ja toetada koolijuhte, kes koostöös teistega loovad kaasavat ja õiglast koolieetost, mis eeldab tugevaid suhteid, kõrgeid ootusi, ennetavaid ja ärahoidvaid meetodeid, paindlikku korraldust ja pidevat tuge, et sekkuda siis, kui õppurid on läbikukkumise ja kõrvalejätmise ohus.

Tõhus koolijuhtimine mõjutab positiivselt õppurite saavutusi, õpetamiskvaliteeti ja töötajate motivatsiooni.



Nõustamisraamistik, millega arendatakse õppimis- ja õpetamiskeskondi, kus õppija häält kuulatakse ning nende õigusi järgitakse personaliseeritud õppe- ja tugimeetodite abil.

Kui õppureid kuulatakse ja nende elu mõjutatakse, saavad õpetajatest ning õppuritest õppimis- ja õpetamisprotsessi ühised loojad. Õppurid, õpetajad, lapsevanemad ja kogukonnad toetavad koostöös arengut ühiste eesmärkide nimel.

KOKKUVÕTE

Kui kõik komponendid on olemas, peaksid kõik haridussüsteemi tasandid koostöös muutuma õiglasemaks, efektiivsemaks ja tõhusamaks õppijate mitmekesisuse väärtustamisel ning **kõigi** õppurite ja süsteemi osapoolte saavutuste edendamisel.

Üksikasjalikum teave nende juhtpõhimõtete kohta on saadaval täielikus aruandes.

Juhtpõhimõtted – Kaasava hariduse poliitika arendamise ja rakendamise toetamine.

